

[Faint, illegible title]

[The following text is extremely faint and illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. It appears to be a multi-paragraph document.]

V Domažlicích dne $\frac{13}{2}$ 47.*Pane redaktore!*

Zde Vám odesílám referát o divadle, psaný od Pavlasa, a ‚Obrázek‘ ode mne, poslední to z okolí Domažlického. Nyní Vám krátký čas nic nepošlu, protože musím shotovit báchorky na VII. sv., šestý bude již asi co nevidět hotov. Jak si asi zase pan Malý vyjede!— Dostaneme se co nejdříve do Neumarku, až na samé hranice, mezi Němce, a jaké to Němce! a budu-li mít příležitost o tamějším životě něco napsat, udělám to. Ale to již beztoho Rank dost výborně vylíčil a pan Weisel; jenže poslední tuším asi výtečným spisovatelem není. Já od něho nic nečtla, ale dle řeči a úsudku jiných osob. Bude to nyní náš soused v Neumarce.

To psaní odevzdejte prosím panu Tylovi, ale hned, já bych ráda rychlou odpověď měla. Ještě jednu prosbu ale také budu prosit, abyste nezapomněl. Komu ste dal tenkrát ty kázání? Tuším že ste mi psal Štulcovi? Ale p. Sládeček již Štulcovi psal, a nedostává odpověď. Prosím Vás, řekněte Štulcovi, aby Vám je dal a lístek k tomu napsal, jsou-li dobré, čili ne. Ten p. myslí, že jsem je tenkrát snad ani neodevzdala. Mohl byste je potom p. Dr. Čejkovi odevzdat, on mi je při příležitosti pošle.

Nehněvejte se, že Vás s prosbami obtěžuju. Pozdravujte pana Václava Nebeského.

Do Vaší redaktorské přízně se poroučejíc zůstávám s úctou Vaše

Božena Němcová

Snad paní censura nebude tak přísná, aby posledních několik slovíček v obrázku přetrhla? Jen to ne, bylo by to bez konce.

Vaši Blahorodí!

Velmi nemilé bylo mi, že jsem již dávno Vašnosti danou přípověď splnit nemohla. Příčina bylo jednak špatné počasí, které nedovolovalo do českých vesnic se podívat a se sedláky promluvit. Jeden známý sedlák slíbil, že se poptá v Chodově na česká pojmenování míst vůkol Mnichova nad lesem a na téhož správu čekajíc odkládala jsem s psaním ode dne ke dnu. Potud nebyl však ještě u mne a podávám prozatím Vašnosti, co jsem sama sebrala a z úst sedláků slyšela.

Nedaleko Klenče je vesnice *Capartice*, která se ale vůbec jen Nepomuk jmenuje, a to bude ta jediná, Vašnosti na té straně nepovědomá. Blíže Neumarku na straně k Domažlicům jsou vesnice *Mysliv* – *Schneiderhof* – nad ní les *Soběr*, *Sauberg*, jednota *Žabí dvůr*, *Froschhof*, vesnice *Studánky* – *Kaltenbrunn*, dvůr *Bělohrad Weißburg*, ves. *Mlýneček*, *Stallung*, jednota na *Stiništi* (jen české jméno), *Kičov Klitschau*, a *Mrákov*, *Mrdaken*.

Na straně k Osru jsou vesnice *Heuhof*, *Dolejší Sruby*, *Chalupy* – *Fridrichsthal*, nad nimi vrch *Hvězdinec* – *GeWINZI* a *Stříbrná hora*, *Silberberg*, mezi oběma vrchy dolina pod jménem *Stříbrný důl* známá, potom ves *Pláně*, *Pleiß*, *Červené dřevo* *Rothenbaum* a *Fleky hořejší a dolejší*, *Ober-Unter Flecken*. Neumark nejmenujou Češi jinak než Neumark, Němci chodí – *In die Mark*, a na městské pečeti přes dvě stě let staré stojí „*Neumark am Walde*“.

V Bavořích je první městečko *Eschelkamm* – *Vosí* – okolo něho vesnice – *Groß-Klein Aigen* – *Malé velké Voj-*

ny— Schachten— *Šachty*— a jednota Geishof— *Koží dvory*, ves Warzenried — *Lyska* — a Jägersdorf — *Srubby hořejší* (hned na návrší nad našimi Dolejšími Sruby); dále městečko Neukirchen — *Nové kostely*, ves Zettisch — *Sediš*— městečko Kötzing — *Kočín* a město Cham *Kouba*. Blíže Brodu je vesnice Grabitz — *Kravice*.

Když se jede z Klenče do Řezna, je první vesnice za hranicemi na silnici Arnstein — *Bašta* — potom přijde Waldmünchen — *Mnichov nad lesem* aneb lesní Mnichov — vesnice Ast, — Časta — Thurau — *Turov*, a potom město Rötz — *Rechce*. München jmenuje zdejší lid — *Bohatý Mnichov*.

Potud nemohu Vašnosti s větší sbírkou posloužiti, doufám však, že se za nějaký čas ještě něčeho dovím a potom s největší ochotností Vašnosti to sdělím.

S úctivostí zůstávám

Vašnostina služebnice

Božena Němcová.

V Neumarku dne 10^{ho} Listopadu 847.

[ADRESA:]

*Jeho Blahorodí | Velectěnému Pánu panu |
Františku Palackému | v | Praze.*

V Neumarku dne 19^{ho} Prosince 847.

Má drahá rozmilá přítelkyně!

Rok se chýlí ku konci a já teprv dané slovo splňuji, avšak Vy mi jistě odpustíte, neboť i já Vám odpustila dlouhé, předlouhé mlčení. Tu překáží domácí zaneprázdňení, tu zase malá churavost, někdy zlý rozmar, a tak to jde den ode dne, no vždyť sama víte, jak to u nás ženských bývá. Dnes ráno když jsem si vše zařídila, umínila jsem si, odpoledne s Vámi se v duchu bavit a si pohovořit, a tu sedím u teplých kamen a nevím kde mám nejdříve začít, abych všecko pověděla a nic nezapomněla. Nejprvnější otázka je, zdali ste drahá Toninko již docela zdráva? P. Staněk mi psal, že ste byla nebezpečně nemocná, ale že již Vám lépe je. Lituju Vás velmi, drahá, a i Vašeho pana manžela a dívky, neboť vím jakých ouzkostí člověk zkusí, když mu někdo drahý stůně. A jak se vynachází pan manžel a dívky? Bylo to pro mne radostné překvapení, když jsem posledně v Praze byla a s panem manželem se tam sešla; nic nám nescházelo, když jsme se večer sešli a do jedenácti hodin povídali a se smáli, než Vy, a muselo Vám ve snu v uších znět. Pan manžel byl v dobrém rozmaru a rozveselil nás všecky a poškádlil; i pan švagr se nakazil a začal být vesel, jak jsem jej nikdy ještě neviděla. Poslední večer chtěla nás ale Lotinka potrestat, měli jsme klečct; ptáte se proč? Inu že jsme si dali na rozloučenou po hubičce. Nepověděla bych to, ale pan manžel povídal, že nejste žarlivá, jestli lhal, tedy s ním tu při srovnejte. Nejlépe bude, jestli se hněvat budete, když si necháte dát hubičky zpátky; s jedné strany může se to stát hned, s druhé, to jest z mé, až při

shledání, potom zaplatím i s procenty. Jak povídám, bavila jsem se tenkrát v Praze velmi dobře a všechny drahé známé ve zdraví jsem našla; hlavu a srdce měla jsem plně rozkoší, ale nohy plné puchýřů od té Pražské dlažby, takže jsem od paní Vorlíkové v pantoflích domů jít musela. U nás v Neumarku máme mnohem měkčí dlažbu, zvláště když trochu namokne. Pepinka Machotkova měla sice smutek, ale láska jí ho pomahala nést; ta tichá dobrá duše mnoho zkusila, u lůžka svých nemocných příbuzných, přála bych jí, aby ve svém manželství tak šťastna byla, jako ste Vy. Take paní sestra Fričová byla veselá a zdravě vyhlížela; dětem jsem se podivila jak vyrostly, nejvíce však vyrostla a sesílila se Boženka Staňkova. „Je obraz Bohuslavy, jak v tváři tak v chování a smýšlení“, povídala Lotinka, a má poněkud pravdu. Mně se Boženka líbí, je tichá, dobrá holka, upřímná Češka, jen na její léta trochu příliš přísná, tím záhy zmoudří a nezakusí bláznovských, ale milých rozkoší mladického věku. Já posud ráda na svá mladá léta zpomínám, a posud se musím smát, když zpomenu na ty mnohé veselé kousky, které jsem co děvče vyvedla; vždyť nás ti mužové dost brzy moudrosti naučí. — Byla jsem take u paní Šafaříkové; ta paní je při vši starosti a vlastní churavosti plná vtipu a humoru; od ní šli jsme s paní sestrou do Orlovky, kde se Jungmanovic rodina zdržovala. Paní chodila po berlích a starý pán byl velmi spadlý v tváři, že jsem se ho až lekla; nenadála jsem se, že ho naposled vidím. To byla pro Čechy bolestná rána a bude dlouho bolet. Škoda té hlavy, že ji tráva kryje; ale hnít by neměla. Kdybych já co poroučet měla, muselo by se bylo tělo Jungmanovo nabalsamovati a srdce Jeho v mohyle, která se postaviti má, muselo by ležet. Takové nám drahé tělo nemělo by od červů sežráno být; často a často myslela jsem si, že staří Čechové krásnější způsob v pohřbování měli, než my. Věřte mně, že se mi to shnití v zemi nesmírně zhnusilo; písmo

svaté praví: „Člověče prach jsi a v prach se obrátíš“, jindy se to stalo, ale teď zůstane z člověka hromádka kostí a z těch se udělá mouka a posypou se s ní pole a louky. Jak krásné to bylo, když si mohli lidé prach svých drahých do popelnic uschovat, nyní neví mnohý, kam má na dušičky svíčku postavit a na prvního máje věnec položit.

Ubohá Lauermanová, jaké rány ta již snesla a co ještě na ni čeká; já pochybuju, že stará paní svého drahého manžela dlouho přečká. Bože jak teskno musí jí být, když nevidí již toho u sebe, s kterým tak dlouhá léta radost i bolest sdílela a blaženě a šťastně žila. Ona želí nejvěrnějšího přítele, a my budeme vždy želet nejdražšího otce. — Mám paní Lauermanové psát, ale bojím se rány její opět rozjířit; ona je příliš outlá a jemného citu. Sestra Lotinka, paní Rudová a paní Lauermannová poctily mne slovíčkem *ty*. Vůbec jsem všude tak laskavě přijata byla, že ani nevím, jak si toho přátelství jsem zasloužila. Nic bych si tak tuze nepřála, rozmilá Toninko, jako důkladné vzdělání, potom bych přece mohla vlasti se zavděčit něčím lepším, než jsem posud podala, a nemusela bych se zardít, když mi někdo poklonu co spisovatelce skládá. Naše Pražské spisovatelky umlkly, ani redaktorka novoročenky se neozývá a nevydává své romány. Milá přítelkyně, je malá hrstka takových žen v Praze, které by upřímně o blaho své vlasti pečovaly. A jakou moc má žena v své ruce! Co je ženě nemožno udělati, co nedokáže milenka, manželka, matka! Kdyby všechny ženy České tak smýšlely jako Vy a já, zajisté by to brzy v naší vlasti jinak vypadalo. Beztoho že znáte ty různěcové společnosti; kdo má největší zásluhu o jejich rozšíření než ženské. Jedna každá má úlohu udělat růžičku, a ta pozůstává z patnácti lístků; musí tedy patnácte děvčat aneb žen do toho spolku přivést, což skoro každá sestřička vyvede. Kdyby to byly vlastenky, a každá se přičinila patnácte odrodilek na cestu spravedlivou přivést, a uspořené

peníze, jak nyní na darebné jezuitské knížky dají, aby dávaly na české národní knihy, což by si zásluh o vlast získaly a jak by blaze působily. Slepému darmo však o květu mluvit. Toninko, kdy se asi všecka naše přání vyplní! — O té vlastence Pelclové jsem nikdy neslyšela, až nyní ve Květech o její smrti stojí, snad Váš pan manžel ji také znal? Co mi je divno, že se nikdo šíře o Rettigové nezmínil, vždyť přece by si také chvalný obrázek zasloužila; proč nevydá někdo její podobiznu? V letě jednou psal mi pan Dr Staněk, že mne chtí dát v Praze litografovat, a jaký bych si podpis aneb heslo zvolila se tázal. Tomu jsem ale nikterak přivolit nemohla, neboť takový zvláštní důkaz vyznamenání já posud o vlast jsem si nezasloužila. Koho miluji, toho obraz vykreslen je v srdci mém svíží barvou lásky, jakž mi jej žádný malíř štětcem vytvořit nemůže. Jediný blesk myšlenky postaví přítele přede mne krásněji, než jej paprsek sluneční na hladinu vykouzlit může. Žádnému z (malého) počtu mých upřimných přátel nebude třeba k při[pa]matování na mne podívati se dříve na černý můj obraz; nač tedy tolik výloh? Dostal by jej potom i mnohý, který by si pomyslí: „ty jsi's takové pocty také ještě nezasloužila, škoda rámce,“ a měl by pravdu. Až si to jednou úplně zasloužím, dala jsem právo panu švagrovi, dle jeho vůle aby potom jednal. Já ani nevím, jak bych svou vděčnost dost na jevo dala, Vaší paní sestře a panu švagrovi, za tak mnohé důkazy vroucího přátelství. Raději než můj obraz, mohl by se vydat Majdaleny Rettigové; dali bychom každý něco ke sbírce. Píšte o tom paní sestře, vždyť by ho mohly vydat jen ženské; podobizna dobře trefená jistě že k dostání bude mezi jejími příbuznými aneb přáteli. My hospodyně jsme jí to poněkud povinny! Nemá nikdo obraz Marie Antonie?

Nyní Vám musím psát o mně; já jsem nyní zdravější a tloustnu, snad že v těch zdejších horách spokojeněji žiju.

Můj muž je též zdrav, chodí hodně po horách a jen se zlobí, že musí být mezi Němci. Dva starší chlapce musím mít v Domažlicích ve škole, an zde špatná škola je a ještě k tomu německá. Stýská se nám po nich dost, to víte že v dětech jen žiju; Bože již se jeden po druhém rozchází, a konečně zůstanu sama, jako lípa bez listu; svět je uchvátí, a moje srdce darmo po nich toužit bude. Kdož ví, zdali se s takou láskou do mého náručí jako nyní přitulí — Jaroslav a Bohdanka se pilně učejí, a dcera moje hodná je Bohu díky mnohem zdravější než lonského roku, ač posud rány otevřené má. Ještě na tetinku nezapomněla. Těšejí se na Ježíška, a já jak děcko s nimi; zde dávají děti Ježíškovi na štědrý večer pod okno kousek sena, aby mohl dát svému bílému koníčkovi. To bylo psaní dlouhé a já vím, že Vás již čtení mrzí; buďte hodně zdráva i s Vaším panem manželem a s Vašími roztomilými dětmi. Píšte mi brzy.

Vroucně Vás líbajíc zůstávám Vaše vždy upřímná přítelkyně

Božena Němcová.